

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในบทที่ 3 จะขออภิปรายผลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม ระดับสัมฤทธิผลทางการเรียน และพฤติกรรม การเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิตของตัวแปรต่าง ๆ

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม ระดับสัมฤทธิผลทางการเรียน และพฤติกรรม การเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ

ผลของการวิจัยในตารางที่ 26 และ 24 พบว่า ผลการวัดเจตคติทางตรง (A_{ij}) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับเจตคติทางอ้อม ($\Sigma b_{ij} e_{ij}$) เมื่อวิเคราะห์รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามพฤติกรรมการศึกษาต่อแต่ละด้าน คือสายสามัญและสายอาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม และพาณิชยกรรม รวมทั้งหมด 6 ด้าน ($r = .55, .39, .46, .41, .42$ และ $.51$ ตามลำดับ, $p < .001$) และเมื่อวิเคราะห์รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่จำแนกตามพฤติกรรมการศึกษาต่อแต่ละด้าน โดยการวัดความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{ij}) กับความแตกต่างของเจตคติทางอ้อม ($D\Sigma b_{ij} e_{ij}$) พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .58, p < .001$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 8 กับ 6 และเป็นผลที่สนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอย่างหนักแน่น กล่าวคือ เจตคติต่อพฤติกรรม สามารถทำนายได้จากผลรวมของผลคูณของการประเมินผลการกระทำแต่ละอย่างกับความหนักแน่นของความเชื่อที่ว่า การกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลของการกระทำนั้น (Ajzen and Fishbein 1980: 67)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม (ΣNB_{MC_j}) เมื่อวิเคราะห์รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้าน คือ สายสามัญและสายอาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม และพาณิชยกรรม รวมทั้งหมด 6 ด้าน ($r = .69, .81, .81, .77, .83$ และ $.61$ ตามลำดับ ($p < .001$) และเมื่อวิเคราะห์รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่จำแนกตามพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้าน โดยการวัดความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) กับความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม ($D\Sigma NB_{MC_j}$) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .75, p < .001$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 9 และ 7 และสนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายได้จากผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Ajzen and Fishbein 1980: 75)

จากตารางที่ 23 ความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{Σ}) ร่วมกับความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) สามารถทำนายความแตกต่างของเจตนา (DI) ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($R = .65, p < .001$) นั่นคือ องค์ประกอบเจตคติและองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถอธิบายและทำนายความแปรปรวนของเจตนาเชิงพฤติกรรมต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้ร้อยละ 42 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 และสนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่กล่าวว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมสามารถทำนายได้จากองค์ประกอบของเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยมีน้ำหนักการทำนายเป็นตัวกำหนดความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทั้งสอง (Ajzen and Fishbein 1980: 99)

จากสมมติฐานข้อที่ 4 "ความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{Σ}) ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) และระดับสัมฤทธิผลทางการเรียน (GPA) ร่วมกันทำนายความแตกต่างของเจตนา (DI) ได้อย่างมีนัยสำคัญ" จากผลการวิจัยในตารางที่ 23 พบว่า ตัวแปรทำนาย คือ ความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{Σ}) ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) และระดับสัมฤทธิผลทางการเรียน (GPA) ร่วมกันทำนายความแตกต่างของเจตนา (DI) ในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญ ($R = .70, p < .001$) และพบว่า ความแตกต่างของคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของเจตนา (DI)

มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (GPA) และความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{β}) ($\beta = .35, .30$ และ $.26$ ตามลำดับ) จากข้อค้นพบนี้ แสดงว่านอกจากองค์ประกอบด้านเจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อเจตนาในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนแล้ว ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (GPA) ซึ่งได้มาจากคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียน ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสำหรับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อ หรือการเลือกอาชีพ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Carpenter และ Fleishman (1987: 79-105) ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลต่อเจตนาและพฤติกรรมในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Super, Kowalski และ Gotkin (1967 อ้างจาก Osipow 1973: 146-147)

และจากตารางที่ 23 ความแตกต่างของเจตนา (DI) สามารถทำนายพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .68, p < .001$) ซึ่งสนับสนุนกับสมมติฐานข้อที่ 5 และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเจตนาในการเลือกศึกษาแต่ละด้าน และพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อ จากตารางที่ 20 พบว่า เจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีความสอดคล้องกันร้อยละ 89.10 เจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมีความสอดคล้องกันร้อยละ 80.90 เจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านคหกรรมมีความสอดคล้องกันร้อยละ 100 เจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านศิลปหัตถกรรมมีความสอดคล้องกันร้อยละ 60.00 เจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรมมีความสอดคล้องกันร้อยละ 76.80 เมื่อเฉลี่ยทั้ง 6 ด้าน ความสอดคล้องระหว่างเจตนาและพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อมีค่าร้อยละ 84.60 แสดงว่าเจตนาในการเลือกศึกษาต่อของบุคคลสามารถทำนายพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อของบุคคลได้ในระดับที่สูงมาก

นอกจากนี้ผลการวิจัยจากตารางที่ 23 และ 25 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{β}) กับความแตกต่างของเจตนา (DI) ($r = .52$) มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่าสหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติทางตรงต่อการเลือกศึกษาต่อในด้านต่าง ๆ แต่ละด้าน ($A_{\beta 1}, A_{\beta 2}, A_{\beta 3}, A_{\beta 4}, A_{\beta 5}$ และ $A_{\beta 6}$) กับเจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อในด้านต่าง ๆ แต่ละด้านทั้ง 6 ด้าน (I_1, I_2, I_3, I_4, I_5 และ I_6)

(r มีค่าตั้งแต่ .22 ถึง .46) สหสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) กับความแตกต่างของเจตนา (DI) ($r = .59$) มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่า สหสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆแต่ละด้าน ($SN_1, SN_2, SN_3, SN_4, SN_5$ และ SN_6) กับเจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆทั้ง 6 ด้านนั้น (r มีค่าตั้งแต่ .27 ถึง .51) และสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความแตกต่างของเจตคติทางตรง (DA_{D}) กับความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (DSN) และความแตกต่างของเจตนา (DI) ($R = .65$) มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตคติทางตรงต่อการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้านกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้าน และเจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้าน (R มีค่าตั้งแต่ .31 ถึง .58) แสดงว่าในการทำนายพฤติกรรมที่มีทางเลือกหลายทาง ดังเช่น พฤติกรรมการศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ ซึ่งแบ่งเป็นทางเลือกต่าง ๆ ได้ 6 ด้าน หากทำนายด้วยการหาความแตกต่างของเจตคติ (DA_{D}) ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (DSN) และความแตกต่างของเจตนา (DI) จะทำนายพฤติกรรมที่มีทางเลือกหลายทางนั้นได้ดีกว่าการทำนายด้วยเจตคติต่อการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆแต่ละด้าน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆแต่ละด้าน และเจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้าน ซึ่งตรงกับที่ Ajzen และ Fishbein (1980: 118) ได้กล่าวไว้ว่า ในการทำนายสภาพการณ์ที่มีทางเลือก 2 ทาง หากทำนายด้วยความแตกต่างระหว่างเจตนาต่อการเลือกทั้ง 2 นั้น จะทำนายได้ดีกว่าเจตนาต่อทางเลือกแต่ละอย่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sperber Fishbein และ Ajzen (1980: 114-129)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิตของตัวแปรต่าง ๆ

- 1) ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ (B_1) และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ (B_2)

จากตารางที่ 28 พบว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญมีความเชื่อว่าเป็นไปได้สูงกว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญในความเชื่อที่ว่า ได้ความรู้กว้าง สามารถเรียนต่อได้ในระดับมหาวิทยาลัย

มีโอกาสศึกษาต่อด้านอื่น ๆ ได้งานที่ดี ใช้ทุนในการศึกษามาก ได้รับปริญญา และมีเงินเดือนดี ส่วนความเชื่อที่ว่า ตกงาน และใช้เวลาานกว่าจะเรียนจบนั้น กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีความเชื่อว่า เป็นไปได้สูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนความเชื่อที่ว่า เรียนหนักนั้นกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีความเชื่อว่า เป็นไปได้สูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีการประเมินผลของการกระทำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญประเมินทางบวกสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญในผลกรรมที่ว่า สามารถเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยและเรียนหนัก ส่วนผลกรรมอีก 8 ข้อ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีการประเมินผลของการกระทำต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีผลของความเชื่อกับการประเมินผลของการกระทำรายข้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก มีเจตคติทางบวกมากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกในผลกรรมที่ว่า ได้ความรู้กว้าง สามารถเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีโอกาสศึกษาต่อด้านอื่น ๆ ได้งานที่ดี ได้รับปริญญา เรียนหนัก และมีเงินเดือนดี ส่วนผลกรรมที่ว่า ตกงาน กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางลบน้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ผลกรรมที่ว่า ใช้เวลานานกว่าจะเรียนจบ และใช้ทุนในการศึกษามากกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและไม่เลือกมีเจตคติต่อผลกรรม 2 ข้อนี้ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญจะมีเจตคติทางบวกต่อผลกรรมทางบวก เช่น ได้ความรู้กว้าง สามารถเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีโอกาสศึกษาต่อในด้านอื่น ๆ ได้งานที่ดี ได้รับปริญญา และมีเงินเดือนดี มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ และกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกจะมีเจตคติทางลบต่อผลกรรมทางลบ เช่น ตกงาน ใช้เวลานานกว่าจะเรียนจบ น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ

จากตารางที่ 29 พบว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีความเชื่อต่อกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าการกลุ่มอ้างอิงทุกกลุ่ม คิดว่าเขาควรเลือกศึกษาต่อสายสามัญมากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่เป็นพ่อ แม่ ครูและเพื่อน สูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ

ส่วนกลุ่มอ้างอิงที่เป็น พี่ และญาติผู้ใหญ่ นั้น กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญมีผลของความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงรายชื่อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญทุกข้อ

- 2) ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรม(B₂) และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรม(B₂)

จากตารางที่ 30 กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมีความเชื่อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก มีความเชื่อว่าเป็นไปได้สูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ในความเชื่อที่ว่าหางานง่าย นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เรียนจบแล้วนำไปประกอบอาชีพได้เลย มีความรู้ด้านช่างและประกอบอาชีพอิสระได้ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกในความเชื่อที่ว่า มีภาพพจน์ไม่ดี ส่วนความเชื่อที่ว่าได้รับอันตรายจากการทำงาน รายได้ไม่แน่นอน และมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ความเชื่อที่ว่า คบเพื่อนไม่ดี กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้สูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมีการประเมินผลของการกระทำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีการประเมินผลทางบวกสูงกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือกในผลกรรมที่ว่ามีความรู้ด้านช่าง ส่วนผลกรรมอีก 9 ข้อมีการประเมินผลต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรม มีผลคุณของความเชื่อกับการประเมินผลของการกระทำรายข้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางบวกสูงกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือกในผลกรรมที่ว่าหางานง่าย นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เรียนจบแล้วนำไปประกอบอาชีพได้เลย มีความรู้ด้านช่าง รายได้ไม่แน่นอน และประกอบอาชีพอิสระได้ และมีเจตคติทางลบน้อยกว่าในผลกรรมที่ว่าได้รับอันตรายจากการทำงาน ส่วนผลกรรมด้านอื่นมีเจตคติต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกจะมีเจตคติทางบวกต่อผลกรรมทางบวก เช่น หางานง่าย นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เรียนจบแล้วนำไปประกอบอาชีพได้เลย มีความรู้ด้านช่างและประกอบอาชีพอิสระได้ มากกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรม และกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกจะมีเจตคติทางลบต่อผลกรรมทางลบ เช่น ได้รับอันตรายจากการทำงาน และคบเพื่อนไม่ดี น้อยกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือก

จากตารางที่ 31 กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมีความเชื่อต่อกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าการกลุ่มอ้างอิงทุกกลุ่มคิดว่าเขาควรเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมากกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือก

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทุกกลุ่ม แต่มีผลคุณของความเชื่อต่อกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงรายข้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ โดยที่กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงกว่ากลุ่มที่มิเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านช่างอุตสาหกรรมทุกข้อ

- 3) ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรม (B_๕) และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรม (B_๕)

จากตารางที่ 32 กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่ศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรมมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ในความเชื่อที่ว่าหางานง่าย รายได้ดี เรียนจบแล้วประกอบอาชีพได้เลย และใช้ความรู้ความสามารถมาก ส่วนความเชื่อที่ว่า มีความรู้ด้านพาณิชยกรรม ไม่ค่อยมีความรู้ด้านวิชาการ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกอย่างไม่มีนัยสำคัญ และกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่าเป็นไปได้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกในความเชื่อที่ว่าทำบัญชีได้ เรียนกันมากคนล้นงาน ไม่ค่อยก้าวหน้า และมีภาพพจน์ไม่ดี อย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรม มีการประเมินผลของการกระทำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกประเมินผลทางบวกสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกในผลกรรมที่ว่า รายได้ดี เรียนจบแล้วประกอบอาชีพได้เลย มีความรู้ด้านพาณิชยกรรม และทำบัญชีได้ ส่วนผลกรรมอื่น ๆ อีก 6 ข้อ กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรมมีการประเมินผลของการกระทำต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรม มีผลคณของความเชื่อเกี่ยวกับการประเมินผลของการกระทำรายข้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางบวกมากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกในผลกรรมที่ว่า หางานง่าย รายได้ดี เรียนจบแล้วประกอบอาชีพได้เลย ใช้ความรู้ความสามารถมาก มีความรู้ด้านพาณิชยกรรม ทำบัญชีได้ และมีเจตคติทางลบน้อยกว่า ในผลกรรมที่ว่า เรียนกันมากคนล้นงาน ส่วนผลกรรมด้านไม่ค่อยมีความรู้ด้านวิชาการ ไม่ค่อยก้าวหน้า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางลบน้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกอย่างไม่มีนัยสำคัญ และผลกรรมด้านมีภาพพจน์ไม่ดี กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกจะมีเจตคติทางบวกมากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชยกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกจะมีเจตคติทางบวกต่อผลกรรมทางบวกทุกข้อ คือหางานง่าย รายได้ดี เรียนจบแล้วประกอบอาชีพได้เลย ใช้ความรู้ความสามารถ

มาก มีความรู้ด้านพาณิชย์กรรม และทำบัญชีได้ มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนผลกระทบทางลบนั้น กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางลบน้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกอย่างมีนัยสำคัญ ผลกรรมเดียวคือเรียนกันมากคนล้นงาน ส่วนผลกระทบทางลบด้าน ไม่ค่อยมีความรู้ด้านวิชาการ และไม่ค่อยก้าวหน้า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีเจตคติทางลบน้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากตารางที่ 33 พบว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมมีความเชื่อต่อกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีความเชื่อว่า กลุ่มอ้างอิงทุกกลุ่มคิดว่าเขาควรเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมมากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่เป็นพ่อ แม่ และครู น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก

ส่วนกลุ่มอ้างอิงที่เป็น พี่ ญาติผู้ใหญ่ และเพื่อนนั้น กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือก มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรม มีผลคุณของความเชื่อต่อกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงรายข้อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ โดยที่กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรมทุกข้อ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของค่ามัธยฐานอันดับของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และผลคุณของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ สายอาชีพด้านอุตสาหกรรม และสายอาชีพด้านพาณิชย์กรรม กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อในด้านต่างๆ ทั้ง 3 ด้านนี้ จะเชื่อตามกลุ่มอ้างอิงทุกกลุ่มคือ แม่ พ่อ พี่ ญาติผู้ใหญ่ ครู และเพื่อน

อนึ่ง การที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เฉพาะกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ และสายอาชีพ 2 ด้าน คือ ข้างอุตสาหกรรม กับพาณิชย์กรรม ทั้งนี้ ดูจากตารางที่ 20 จะเห็น

ว่าผู้มีเจตนาจะเลือกสายอาชีพด้านคหกรรม ด้านศิลปหัตถกรรม และด้านเกษตรกรรม มีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรมไม่มีผู้มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อด้านนี้เลย จึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีเจตนาจะเลือกกับมีเจตนาจะไม่เลือก ศึกษาต่อสายอาชีพ 3 ด้านนี้ได้ จะเห็นได้ว่า สายอาชีพต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม และพาณิชยกรรม มีเพียงด้านเกษตรกรรม ที่ไม่มีผู้มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อด้านนี้ อาจเนื่องมาจาก ความเหลื่อมล้ำแตกต่างของรายได้ระหว่างสายอาชีพ จากผลการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่าสาขาการเกษตรเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีจำนวนคนอยู่มากที่สุดของจำนวนแรงงานทั้งประเทศ รองลงมาได้แก่สาขาการค้าส่งค้าปลีก บริการอุตสาหกรรม และการก่อสร้างตามลำดับ แต่ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม กลับปรากฏว่ารายได้ของคนในอาชีพนี้ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ (เชเนค กองประเสริฐ และ สุพันธ์ กิติรี 2528: 77-78) ซึ่งตรงกับการสำรวจความเชื่อเด่นชัดในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพด้านเกษตรกรรมว่าทำให้รายได้น้อย ลำบาก และทำงานหนัก

โดยสรุป จากผลการวิจัยที่ได้อภิปรายไว้ในตอนที่ 1 และ 2 มีความสอดคล้องกับสมมติฐานทุกข้อ คือ เจตคติทางตรงกับทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงกับทางอ้อม มีความสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะวิเคราะห์โดยจำแนกหรือไม่จำแนกตามพฤติกรรมการศึกษาต่อแต่ละด้าน เจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงร่วมกันทำนายเจตนาการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้ และเจตนาสามารถทำนายพฤติกรรมการศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้ ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล คือ หากการวัดทุกขั้นตอนสอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 ประเด็น (การกระทำ ที่หมาย บริบท และเวลา) องค์ประกอบเจตคติและองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายเจตนาได้ และสามารถทำนายพฤติกรรมได้ด้วยโดยส่งผ่านเจตนา ทั้งนี้ ความสามารถในการทำนายพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับความหนักแน่นของความสัมพันธ์ระหว่างเจตนา กับพฤติกรรม (Ajzen and Fishbein 1980: 59) ซึ่งจากการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าเจตนาและพฤติกรรมการศึกษาต่อมีความสอดคล้องกันมาก คือ ร้อยละ 84.60 นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถร่วมกับองค์ประกอบเจตคติและองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำนายเจตนาในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้น ม.3 ด้วย จึงสามารถกล่าวได้ว่า ระดับสัมฤทธิ์ผล

ทางการเรียนเปรียบเสมือนปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับสูงได้ง่ายขึ้น ซึ่งหมายความว่า หากนักเรียนคนใดมีผลการเรียนในระดับต่ำ จะมีความเป็นไปได้น้อยมาก ที่จะวางโครงการศึกษาต่อหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว (Carpenter and Fleishman 1987: 84) และจากการวิจัยนี้ เมื่อวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อในแต่ละด้าน การวิเคราะห์นี้จะทำให้ทราบว่า กลุ่มที่เจตนาจะเลือกและมีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อในแต่ละด้าน มีความเชื่อในด้านใดไม่ต่างกัน และด้านใดต่างกัน ข้อมูลพื้นฐานที่ได้มานี้จะมีประโยชน์ในการเปลี่ยนเจตคติของบุคคล โดยเลือกเปลี่ยนเฉพาะความเชื่อที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความเชื่อต่างกัน และเปลี่ยนให้มากพอที่จะมีอิทธิพลไปเปลี่ยนเจตคติต่อพฤติกรรมนั้นได้ เช่น การวิเคราะห์ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อสายสามัญ ที่เสนอไว้ในตารางที่ 28 ทำให้ทราบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ ยกเว้นความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนหนักมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ดังนั้น หากจะโน้มน้าวให้นักเรียนมาเลือกศึกษาต่อสายสามัญให้มากขึ้น ก็ควรโน้มน้าวโดยการเปลี่ยนความเชื่อที่เป็นผลกระทบทางบวก เช่น ได้ความรักกว้าง สามารถเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีโอกาสศึกษาต่อด้านอื่นๆ ได้งานที่ดี ได้รับปริญญา และมีเงินเดือนดี ให้นักเรียนเชื่อมากขึ้น และโน้มน้าวโดยการเปลี่ยนความเชื่อที่เป็นผลกระทบทางลบ เช่น ตกงาน ให้นักเรียนเชื่อน้อยลง เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย